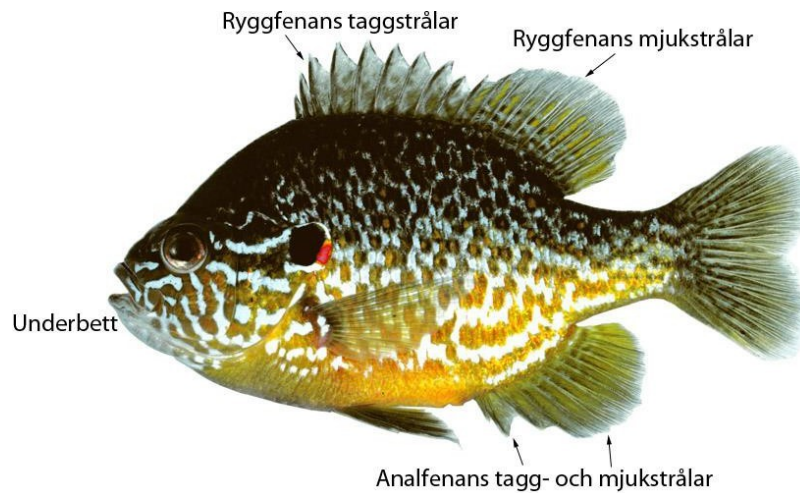

Lepomis gibbosus Solabborre

Solabborrens ryggfena har 9-12 taggstrålar och 10-14 mjukstrålar, och analfenan 3 och 8-11 tagg- resp. mjukstrålar. Den svarta/röda fläcken på gällocket är också typisk för arten.

© N. Burkhead and R. Jenkins, courtesy Virginia Division of Game and Inland Fisheries.

Svenskt vardagsnamn	Solabborre
... och på andra spark	Norska: Solabbor; Danska: Solaborre; Engelska: Pumpkinseed sunfish; Tyska: Sonnenbarsch; Franska: arten har mängder med olika franska namn; några vanliga är Crapet-soleil och Perche arc-en ciel.
Vetenskapliga namn	<i>Lepomis gibbosus</i> (Linneus 1758); fam. Centrarchidae Synonym(er): <i>Eupomotis gibbosus</i> (Linnaeus, 1758), <i>Perca gibbosa</i> Linnaeus, 1758, <i>Pomotis vulgaris</i> Cuvier, 1829
Organismgrupp(er)	Benfiskar (superklass Osteichthyes), strålfeniga fiskar (klass Actinopterygii), abborrartade fiskar (ordning Perciformes).

Storlek och utseende	Solabborren har en kropp som är hög i förhållande till längden, och lateralt sammanpressad. I sitt ursprungliga utbredningsområde kan den bli upp till 40 cm långa, men i Europa är den betydligt mindre, ofta runt 10 cm. Den har en liten mun som är vinklad uppåt. Urskiljande karaktärer är den långa, tvådelade ryggfenan, där den främre delen är mindre och taggstrålig (9-12 taggstrålar), medan den bakre är högre och mjukstrålig (10-14 mjuka fenstrålar). Analfenan har 3 taggstrålar längst fram, och bakom dessa 8-11 mjuka fenstrålar. Bröstfenorna har en främre tagg. Sidolinjen böjer uppåt mitt på kroppen. I sidolinjen finns 35-47 tandade fjäll (ctenoidfjäll). Färgen varierar; ryggen och övre delen av huvudet är grönblå eller olivfärgad. Magen är gul, och gällocken har skimrande blå eller gröna strimor och i bakre kanten en iögonfallande svart fläck med röd kant. Färgen hos bägge kön är intensivare i samband med lek (Scott and Grossman, 1973; Maitland and Campbell, 1992 refererad i Przybylski, 2006).
Kan förväxlas med	Det finns ingen uppenbar risk för förväxling med andra arter.
Geografiskt ursprung	Arten är inhemsk i östra Nordamerika, från New Brunswick, Kanada i norr till South Carolina, USA i söder.

Första observation i svenska vatten	Första observationen gjordes i sjön Åsnen 2012 (Smålandsposten, 2012).
Förekomst i svenska vatten	Första vilda populationen med reproducerande individer upptäcktes i den grävda dammen Bergadammen, Gränna kommun, 2018 (Sveriges Radio, 2018). Flera generationer kunde konstateras och har sannolik funnit i dammen i flera år. I Hallands län upptäcktes också reproducerande vilda solabborrar i en grävd damm 2018. Vid elprovfiske konstaterades såväl yngel som könsmogna individer i bäckfåran nedströms dammen till ett vattenförande vattendrag.
Övrig förekomst utanför ursprungligt utbredningsområde	Arten har introducerats utanför sitt naturliga utbredningsområde på USA:s östkust till dess norra och västliga delar. Den första kända introduktionen av solabborre till Europa gjordes 1877 till Frankrike. Idag finns den i vattensystem i Norge, stora delar av västra och centrala Europa, Litauen, Ukraina, Iberiska halvön, Sardinien och Svarta havsområdet. Den introducerades också till Japan av kejsaren Akhito på 1960-talet. Introduktion har skett för att gynna sportfisket och som ett dekorativt inslag i trädgårdsdammar.
Referenser till observationer i områden nära svenska farvatten	Polska kustvatten (ICES, 2010); Östlandet i Norge, 2005 (Sterud & Jørgensen, 2006; Hesthagen & Sandlund, 2016); Danmark, 2006 (Przybylski, 2006).
Troligt införselsätt	Införseln från Kanada till Europa skedde avsiktligt. Även i dag sker spridningen inom Europa troligen till stor del genom avsiktlig handel med arten, men det kan inte uteslutas att individer rymmer och förvildas.

Miljö där arten förekommer	Solabborren lever på grunt vatten i bevuxna sjöar och dammar, och i pooler i små floder och i flodestuarier. Den undviker snabbbrinnande vatten. Den är framför allt en sötvattenlevande art men klarar salinitet på upp till 18 ‰. Vuxna solabborrar har en varierande diet. De äter bl.a. evertebrater som snäckor och musslor, vilka krossas med välutvecklade svalgtänder, fjädermygglarver (<i>Chironomus</i> sp.), och små fiskar och fiskrom. Amerikanska studier visar att solabborren är en stor konsument av zebramusslor (<i>Dreissena polymorpha</i>), en annan invasiv art i Europa.
Ekologiska effekter	Undersökningar visar att solabborre kan vara slutvärd för fiskparasiten <i>Proteocephalus percae</i> och sannolikt även mellanvärd för gäddbandmasken <i>Triaenophorus nodulosus</i> (överförs inte till människa). Makrofyter (större växter i vatten) gynnas av att bladytorna skrapas rena av betande snäckor. Introduktion av snäckätande solabborre har visat sig öka mängden påväxt på makrofyter, vilket hämmar deras tillväxt.
Övrigt	I EU är solabborre observerad i 24 länder och etablerad i 23 länder. Arten är invasiv i fem länder som bland annat Nederländerna, potentiellt invasiv i fyra länder. Den bedöms kunna etablera populationer i alla europeiska länder. Den finns även i reproducerande i Danmark men inte som vild. Solabborren har förmågan att etablera sig i nordliga kallare områden som i bland annat Ukraina där den finns som vild. Även i andra europeiska länder upp till arktiska områden kan den etablera sig på grund av förändrat klimat. Det finns risk att den kan etablera sig i Sverige och de baltiska länderna. (EU Commission 2018.)

	I Norge har den observerats och etablerats lokalt på Östlandet och bedöms kunna etablera nya populationer, dock med begränsad invasionsförmåga (Forsgren m.fl. 2018)
Läs mer • Przybylski M. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – <i>Lepomis gibbosus</i>. From: Online Database of the North European and Baltic Network on Invasive Alien Species. https://www.nobanis.org/globalassets/speciesinfo/l/lepomis-gibbosus/lepomis_gibbosus.pdf, Date of access 27/07/2017. Mer om bilden • © N. Burkhead and R. Jenkins, courtesy Virginia Division of Game and Inland Fisheries.	

Referenser till artbeskrivning

- Forsgren, E., Hesthagen, T., Finstad, A.G., Wienerroither, R., Nedreaas, K. & Bjelland, O. 2018. *Lepomis gibbosus*, vurdering av økologisk risiko. Artsdatabanken. Hämtad 2018-07-27 <https://artsdatabanken.no/Fab2018/N/42>.
- Maitland P.S. & Campbell R.N. 1992. *Freshwater Fishes of the British Isles*: Harper Collins Publishers, London.
- EU Commission 2018 EU Non-native organism risk assesement. Submitted by Ministry of Agriculture, Fish, Food and Environment of Spain to the Scientific Forum on IAS.
- Przybylski M. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Lepomis gibbosus*. From: Online Database of the North European and Baltic Network on Invasive Alien Species. https://www.nobanis.org/globalassets/speciesinfo/l/lepomis-gibbosus/lepomis_gibbosus.pdf, Date of access 27/07/2017.
- Scott W.B. & Grossman E.J. 1973. *Freshwater Fishes of Canada*. 184:1–966.

Referenser till fyndplatser

- Hesthagen, T. & Sandlund, O.T. 2016. Tiltaksrettet kartlegging og overvåking av fremmed ferskvannsfisk – en tilstandsvurdering av spredningen pr. 2016. NINA Rapport 1302. 49 s.
 - ICES 2010. Report of the ICES Working Group on Introductions and Transfers of Marine Organisms (WGITMO). 10 - 12 March 2010, Hamburg, Germany. ICES CM 2010/ACOM:29. 130 pp.
 - Przybylski M. 2006. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Lepomis gibbosus*.- From: Online Database of the North European and Baltic Network on Invasive Alien Species – NOBANIS www.nobanis.org, Date of access 27/10/2010.
 - Sterud E. & Jørgensen A. 2006. Pumpkinseed *Lepomis gibbosus* (Linnaeus, 1758) (Centrarchidae) and associated parasites introduced to Norway. *Aquatic Invasions* 1:278-280.
 - Smålandsposten 2012. Solabborre i Åsnen väcker oro. Smålandsposten 15 augusti 2012. Hämtad 2018-07-27 www.smp.se/kronoberg/solabborre-i-asnen-vacker-oro/.
 - Sveriges Radio 2018. Tömmer damm för att utrota främmande fisk. P4 Jönköping 13 juli. Hämtad 2018-07-27 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=91&artikel=6997621>.
- Detta faktablad om *Lepomis gibbosus* skapades den 29 oktober 2010 av N-research.
 - Senaste revidering 27 juli, Erland Lettevall.